

Jubileumi megemlékezés a Heidelbergi Káté születésének 450. évfordulója alkalmával

Nagyvárad, 2013. október 30–31.

Nagyváradon a reformáció ünnepeivel egybekötve, 2013. október végén zajlott le az a kétnapos tudományos rendezvény, amely a Heidelbergi Káté múltjáról és időszerűségéről szólt. A konferenciát a Királyhágómelléki Református Egyházkerület, a Partiumi Keresztény Egyetem és a Partiumi Magyar Művelődési Céh szervezte, támogatta Tőkés László EP képviselő nagyváradi irodája, a hollandiai Juhász István Alapítvány és a Sulyok István Teológiai Tudományok Intézete.

1. Kátékiállítás

Október 30-án Horváth István filozófus, a Partiumi Magyar Művelődési Céh igazgatója nyitotta meg Tőkés László jelenlétében a jeles eseményhez kapcsolódó kiállítást, amely az egyházkerületi Székház csarnokában kapott helyet, s amely a lehetséges keretek között felölelte a Heidelbergi Káté egyetemes történetét. Horváth István így méltatta a gondosan válogatott anyag eredetiségét és a Heidelbergi Káté nemzeti jelentőségét:

„A Partiumi Magyar Művelődési Céh életében is jelentős dátum ez a mai, hiszen a 33. kiállítása ez Hermán M. Jánosnak, aki fáradhatatlan munkájával az utolsó részletéig ügyelt arra, hogy ez a kiállítás elkészüljön és a féltve őrzött értékek bemutatásra kerüljenek. [...] A Heidelbergi Káté története, kiadásainak helye, a 16. századtól végigvezet bennünket a Kárpát-medencei magyarság művelődéstörténetén.”

153 Heidelbergi Káté-kiadványt lehetett megtekinteni. Néhány nappal azelőtt (október 26.) ezt az anyagot láthatták a zilahi egyházmegye presbiteri szövetségének szervezésében megtartott szilágysámsoni konferencia résztvevői. A kiállított gyűjtemény gerincét, a világ református egyházainak elismert hitvallását a különböző országok nyelvein megjelent fordítások képviselték szép számban, és a ritkaságok között egy örmény nyelvű kátét is meg lehetett szemlélni.

Az érdeklődők ökumenikus jellegű válogatással is találkozhattak a tárlók egyikében, ahol mintegy 13, egymás mellett békésen megférő hitvallás jelezte, hogy számukra immár lejárt a confessiók és a történelmi egyházak keletkezésének idején előforduló kiátkozás és a heves küzdelmek kora. El is hangzott, hogy a felekezetek java része nem keresi az utóharcokat, azért sem, mert az egyház olyan válságos korszakban él, amikor a keresztyénséget számos országban csupán egy kisebbségi világnézetet képviselő tényezőként tartják számon és leginkább a különbözőségeik alapján jellemzik őket, miközben egy szót sem ejtenek a lényegről, a Heidelbergi Káté által világosan tagolt három fő rész üzenetéről: az ember nyomorúságáról, a megváltásról és a haládatosságról.

A Heidelbergi Káté magyar recepcióját kirajzoló káték külön csoportban foglaltak helyet, mint ahogy különálló tárlót kaptak a Szenci Molnár Albert nevéhez köthető kiadványok is. Sajátos szint képviseltek a Trianon utáni nemzetállamokban élő magyar közösségek által kiadott, majd pedig a kommunista rendszerben napvilágot látott káték, el egészen a nyugati államokban nyomtatott, és titokban terjesztett kátéirodalomig.

Mivel a kommunista rendszer gátolta a kátékiadást, ezért – a hiányt pótlandó – a hitvalló lelkészek diktálták és kéziratban terjesztették ennek szövegét. Meghatóva szemlélhettük az agyonolvasott példányokat, az id. Csúry István és Ballai Zoltán Ferenc tulajdonát képező ereklyéket, Orth Imre néhai biharpüspöki lelkész szolgálati naplóját, amelybe görögül írta be a szekuritátésok zaklatását.

Id. Hermán János volt nagysármási lelképásztor kátémagyarázatában mindvégig a Heidelbergi Káté csonkítatlan szövege alapján tanultak a konfirmandusok, és egy életre megjegyezték, hogy kötelesek vagyunk küzdeni, áldozatot hozni *az igehirdetés és az iskolák fenntartásáért*, még akkor is, ha azt a cenzúra tiltja, vagy ha csúfolja a többség.

Ezen a kiállításon egyszerre találkozhattunk a mártír Sass Kálmán 1935-ös kátéjának két új kiadásával, dr. Pálfi József igyekezetének köszönhetően pedig a négy, kéziratban fennmaradt királyhágómelléki káté szövegének közlésével.

Dr. Tapsony Endre versbe szedett kátémagyarázata, amelyet 1964-ben fejezett be, s amelyet annak idején a néhai Vásárhelyi János püspök emlékének ajánlott, gépelt formában került elő Barabás Attila tasnádszántói lelkész figyelmessége nyomán. Valószínűleg a 18. században fogantatos kátéüldözés korában keletkezett az a több kéz által írott kátémagyarázat, amely a szintén börtönt viselt Balaskó Vilmos könyvtárából került elő.

A dr. Hermán M. János által összegyűjtött kiállítási anyagot ő maga mutatta be a nagyszámú közönség előtt. Szomor Attila nagyváradi-réti segédlelkész a Hévézi Endre szemet-lelket gyönyörködtető ólomkeretes ablaküvegeinek Zilah-

Ligetre való érkezéséről beszélt a jelenlevőknek, majd Thurzó Sándor József brácsaművész közreműködésével Farkas Ferenc *Arioso* műve hangzott el. A nagyvárad-i kántorok kórusát Orosz Otília Valéria vezényelte. A kiállítás megnyitása után a hívek és az emlékező családtagok a nagyvárad-újvárosi református templomba vonultak át.

2. Istentisztelet, könyvbemutató, ünnepi beszéd és előadások

Október 30-án dr. Tóth Albert tiszalúci lelkipásztor, a Magyar Református Lelkészegyesületek Szövetségének elnöke hirdette az Igét 1Móz 3,8–9 alapján: *Ezen az estén ezt az ősi, de örök isteni kérdést helyezem szívetekre: nagyvárad-i magyarok hol vagytok?* Van, aki meghallja ezt a kérdést és van, aki nem vesz tudomást róla, hangsúlyozta a lelkipásztor, hozzátéve, hogy a kérdésre nem szóval kell felelnünk, hanem személyes hitvallásunkkal, megtért életünkkel.

Az igehirdetést követően Sándor Lajos helybéli lelkész köszöntötte a híveket és a vendégeket, majd dr. János Szabolcs, a Partiumi Keresztény Egyetem rektora mutatta be azt a dr. Pálfi József által válogatott és jegyzetelt kötetet, amelynek címe: *„Vallásomat el nem hagyom...” Királyhágómelléki kéziratos konfirmációi káték a 20. században* (Partium Kiadó, Nagyvárad 2013). A megjelent gyűjtemény három tartalmi egységet foglal magában: az előtanulmány a kéziratos káték keletkezésének okáról szól; a második tartalmi egységben a szerzők életrajzát találjuk (Sárközy Lajos, dr. Széles Mária, dr. Horváth István, Orth Imre); a harmadik egység pedig a „modern” káték szövegét tartalmazza.

Dr. János Szabolcs rektor így értékelte a kötetet:

„Ez a kötet többet jelent egy tudományos munkánál, mivel olvashatósága miatt épületesnek és hasznosnak bizonyul mindenki számára.”

Itt szeretnénk megjegyezni, hogy a konferencián jelenlevő dr. Ábrám Zoltán jelezte, hogy könyvet írt nagyapjáról, Sárközy Lajosról, és hogy ennek a műnek 2014 januárjára tervezik a bemutatóját Szatmárnémetiben.

Az istentisztelet végén a Partiumi Keresztény Egyetem kamarakórusa lépett fel Brugós Anikó karnagy vezényletével, a könyvbemutató után pedig Thurzó Zoltán kísérte orgonán Orosz Otília Valéria énekszámait.

A Partiumi Keresztény Egyetem elnöke, Tőkés László EP képviselő arra hívta fel a figyelmet beszédében, hogy a világ református egyházai – tekintettel arra, hogy a Heidelbergi Káté születésének 450. évét ünnepelhetjük – a 2013-as évet a hitvallás évének nyilvánították, és pedig ugyanolyan megfontolással, mint

ahogyan a 2008-as esztendőt a Biblia évének nyilvánították. Szerinte a Heidelbergi Káté a korszakokon átívelő megmaradás és hitvallás eszköze, és nagy erőt jelent a Szentírás mellett.

„Így most mindannyian a hitvallás esztendejében vagyunk, ami önmagában arra is figyelmeztet, hogy szerezzük vissza hitvalló keresztyén minőségünket, mert olyan világban élünk, amelyben az ember inkább kerül a hite megváltását, pedig fontos lenne, hogy vállaljuk hitünket.”

Az 1989-es események kapcsán utalt a „status confessionis” fogalmára, hogy ti. vannak olyan élethelyzetek, amikor a hívő embereknek a fenyegetések ellenére és az összes következmény vállalásával kell nyilvánvalóvá tenniük hitbéli álláspontjukat. Ilyen volt például az 1956-os forradalom, amelyet az őskeresztyén egyház helyzetéhez is lehet hasonlítani. A kisebbségi sors vállalása is hullámmozó. 1989 után sokan vállalták a hitüket, azután pedig egyre több lett a rejtőzködő keresztyén. A hitvallás évének és ennek a kerek évfordulónak az az üzenete, hogy szerezzük vissza keresztyén minőségünket – összegezte Tőkés László.

Végül Hermán M. János szólalt fel és Oroszi Kálmán egyházkerületi megbízzal együtt a másnapi, október 31-i reggeli áhítatra (Herdeán Gyöngyi) és dr. Lászlóffy Zsolt professzor egyik szerzeményének ősbemutatójára hívták meg az érdeklődőket az egyetem Bartók termébe, ahol ezt követően sor kerül ft. Csűry István és Erdélyi Géza püspökök beszédeinek, valamint Lévai Attila, Zalatnay István, Pálfi József, Ballai Zoltán Ferenc és Hermán M. János előadásainak a meghallgatására. A programból kiemelték, hogy ft. Csűry István püspök a Heidelbergi Káté időszerűségéről értekezik, Oroszi Kálmán pedig a szerző, dr. Fekete Károly debreceni rektorprofesszor jelenlétében mutatja be *A Heidelbergi Káté magyarázata* című könyvét.

Hermán M. János

